

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Dispvtaiones Theologicae

Quatuor Tomis distinctæ: Qvibus Vniversa Theologia Scholastica Clare,
Breviter & accuratè explicatur

De Deo, Et De Angelis

Martinon, Jean

Burdegalae, 1644

Dispvttatio XXVII. De notionibus personarum diuinarum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73898)

paternitas v. g. non prius constituit personam in propria & vltima ratione patris, quam illam actus referat. Tametsi potest confuse concipi constituere in ratione generica personae, priusquam concipiatur expressè referre, & constituere in tali esse relationis speciali & proprio primae personae. Quatenus verò constituit in esse illo personae, eatenus etiam distinguit ab iis quae non sunt personae. Quare semper quae ratione constituit, distinguit.

46. Quod dicitur quod specialiter contra secundam conclusionem sectionis praecedentis, omnem relationem supponere extremam constituta & distincta. Ergo non illa constituit. Consequenter patet. Antecedens probatur, quia id quod refertur, prius constituitur quam referatur. Ac proinde constituitur per aliquid absolutum. Confirmatur, quia non refertur Deitas, sed persona. Ergo persona est prius quam referatur. Item persona producit, in suo esse personali constituta, est prior origine & ratione, quam persona ab illo procedens. A qua relatio neutro illorum modorum potest esse prior: quia relata sunt simul natura & cognitione. Ergo persona producit non constituitur in suo esse personali per relationem.

47. Relatio transcendentalis non supponit extremam. Ad primum Respondeo, antecedens esse falsum de relationibus transcendentalibus, quae non supponunt extremam iam constituta & distincta, sed sunt vnum extremorum, quod seipso formaliter & ex natura sua refertur ad aliud, estque per se formaliter relatio ad aliud. Ut cognitio ad obiectum, potentia ad possibile, actio ad terminum. Relatio-

ones autem personarum diuinarum sunt transcendentales. Ad probationem antecedentis, eiusque confirmationem, dico id quod refertur per seipsum, non prius constituit in esse, quam referatur. Personae autem diuinae referuntur ad se inuicem per seipsas: quare persona diuina non prius est, aut constituitur in esse, quam referatur.

48. Ad secundum, nego Minorem. Nam persona producit est prior origine, tanquam id à quo est persona producta. Potest etiam esse prior ratione, prioritate à quo: quatenus licet vna non possit cognosci sine alia, adeoque non sit prioritas rationis in quo, potest tamen vna esse alteri ratio ex parte obiecti ut cognoscatur. Sicut omnipotentia potest esse ratio cognoscendi possibilis, iuxta ea quae diximus de sp. 10. sect. 1. 4. & 5. Sed haec prioritas rationis potest etiam competere personae productae respectu producentis; quatenus producta potest esse ratio, ex parte obiecti, cognoscendi producentem, sicut effectus potest inducere in cognitionem suae causae. Prioritas verò originis non potest esse mutua: quia persona diuina producta non potest esse à producta, sicut producta est à producente. Ad confirmationem Minoris respondeo, axioma illud, Relata sunt simul natura, & cognitione, dictum esse ab Arist. de categoricis, ut alibi ex usuimus: & quoad similitudinem naturae, falsum esse de transcendentalibus. Quoad similitudinem verò cognitionis, intelligendum esse de similitudine in quo, non à quo: quatenus vnum non potest cognosci sine alio, licet vnum possit cognosci per aliud.

DISPUTATIO

VIGESIMA SEPTIMA

De Notionibus personarum diuinarum

Sectio I. Quid, & quot sint notionēs personarum diuinarum?

Sectio II. Soluuntur obiectiones contra doctrinam praepositam.

Sectio III. Quomodo notiones personarum diuinarum nobis innotescant, aut possint innotescere?

DE NOTIONIBUS diuinis agit S. Doctor tota quaest. 32. Et artic. 1. docet impossibile esse per rationem naturalem ad cognitionem Trinitatis personarum diuinarum peruenire. Quia non potest homo per rationem naturalem Deum cognoscere nisi ex creaturis. Creaturae autem ducunt in Dei cognitionem, sicut effectus in causam. Hoc igitur solum per rationem naturalem de Deo cognosci potest, quod competere ei necesse

est, secundum quod est omnium entium principium. Virtus autem creativa Dei est communis toti Trinitati. Vnde pertinet ad unitatem essentiae, non ad distinctionem personarum. Per rationem igitur naturalem cognosci possunt de Deo ea quae pertinent ad unitatem essentiae, non autem ea quae pertinent ad distinctionem personarum. 2. Necessarium esse ponere notiones quasdam in divinis. Quia oportet esse aliqua nomina abstracta, quibus significari possit personas distingui. Et huiusmodi sunt proprietates, vel relationes, in abstracto significatae: ut paternitas, & filiaritas. 3. Has notiones quinque tantum esse: videlicet innascibilitatem, paternitatem, filiationem, communem spirationem, actiuam scilicet, & processionem, siue spirationem passiuam. Quia per illas veluti proprias rationes sufficienter innotescent personae diuinae, earumque distinctio. Harum autem notionum quatuor tantum sunt relationes: nam innascibilitas non est relatio, nisi per reductionem. Quatuor etiam tantum proprietates sunt. Nam communis spiratio non est proprietas, quia conuenit duabus personis. Tres autem sunt notiones personales, constituentes personas: scilicet paternitas, filiaritas, & processio, seu spiratio passiuam. Nam communis spiratio actiuam, & innascibilitas, dicuntur notiones personarum, non autem personales. Hec utque D. Thom. cuius doctrina sequentibus sectionibus & suis explicabitur.

SECTIO I.

Quid, & quot sint notiones personarum diuinarum?

1. Notio quid, & quotplex sit?

Notio generatim idem est ac cognitio seu conceptus: diuiditurque in formalem & obiectiuam. Formalis est ipse actus cognoscendi. Obiectiua est obiectum quod cognoscitur. Notio praesenti sumitur pro obiectiua, pro eo scilicet ex quo vna persona diuina cognoscitur prout distincta ab alia. Definiri que potest iuxta usum Theologorum, Notio personalis est perfectio personalis abstracta, vel in abstracto per modum formae significata, atque etiam praecise concepta, si potest praescindi ad euentum, vnicam realiter & indiuiduam, per quam vna persona distinguitur ab alia. Ita ut vi omnium notionum simul sumptarum, sufficienter innotescat tota ratio & distinctio personarum diuinarum ad inuicem.

Notio personalis in Trinitate quid sit?

2. Sine proprio Trinitatis habentur notiones?

Secundum vim vocum non est omnino proprium & singulare diuinarum personarum habere notiones: licet eis conueniat illas habere. Nam etiam in Deitate ipsa abstracta a personis, & in rebus creatis, ratio propria cuiusque per quam innotescit, notio ipsius obiectiua dici potest. Praeterea ex vi vocis simpliciter sumptae non est necesse ut id quod notio dicitur, sit forma, aut quasi

forma in abstracto significetur, aut etiam sit ratio propria. Nam quicquid a nobis noscitur, notio dici potest, obiectiua scilicet, respondens notioni, seu cognitioni formali, quae non est tantum abstractorum & priorum: sed & aliorum quorumlibet. Verum quamuis ita sit: id tamen quod est in aliquo quasi formale, & quo, veluti proprio vnum differt ab alio, solet maxime dici ratio & notio illius. Licet enim possit dici communis ratio & notio: tamen praecipue est ratio, quae est propria: & adhuc magis praecipue id quod concipitur tanquam forma alicuius, solet dici esse notio seu ratio illius. Sicque Theologi rationes proprias personarum, & instar formarum abstracte significatas, solent vocare notiones personarum, cum D. Thom. quaest. 22 art. 3. in corp. ubi notionem definit, esse id quod est propria ratio (formalis scilicet aut quasi formalis & abstracte significata) cognoscendi personam diuinam.

Quid autem sint notiones ita sumptae in Trinitate, patet, quia personae diuinae differunt inter se per rationes proprias: & penes nos est ipsarum differentias & rationes proprias significare in abstracto per modum formae, atque etiam praecise concipere, si praescindi possunt ab essentia. Quare nemo potest hunc modum loquendi & significanti improbare, quo Patres, & Concilia, & vniuersa Ecclesia vtuntur, ut ostendimus disp. 25. sect. 6. in solutione tertii argumenti. D. Thomas articulo cit. quiaque tantum

Quicquid
vulgo nu-
merantur.

notiones in Trinitate numerat, videlicet in-
nascibilitatem, paternitatem, filiationem,
spirationem activam, & spirationem passivam:
quarum notionum quatuor, inquit, sunt relationes:
Innascibilitas vero non est relatio: Item quatuor tantum proprietates sunt,
supple vnus singularis personæ. Nam spiratio
activa est communis Patri & Filio. Est tamē
propria illorum aliquatenus, nempe respectu
Spiritus sancti. Tres denique sunt notiones
personales, id est, constituentes personas
hypostaticè: scilicet paternitas, filiatio, &
spiratio passiva. Nam communis spiratio,
activa scilicet, & innascibilitas, sunt quidem
notiones personarum, non tamen personales,
id est, hypostaticè constituentes. Huius vsque
D. Thom. art. illo in corp. Et in solutionibus
quarti & quinti argumenti ita defendit numerum
illum quinarium notionum, vt alias quasdam
ab aduersariis obiectas excludat. In eundem
que numerum quinarium ceteri Theologi commu-
niter consentiunt. Quod tamē adeo strictè non
est accipiendum, quin possint aliæ excogitari:
sed illæ præcipuè sunt, ad quas ceteræ
possunt facile reuocari, vt in progressu
apparerebit. Item hæc quinque sufficiunt ad
personarum notificationem & distinctionem
secundum proprias differentias.

Plures ta-
mē possunt
excogitari.

5. Prima no-
tio innasci-
bilitatis.

Quod verò atinet ad innascibilitatem,
primo loco numeratam, illa sumi debet pro
repugnantia cuiuscunque realis processionis
ab alio: siue per generationem, vt filiatio:
siue per spirationem, vt processio Spiritus
sancti, siue aliter. Ad eò vt patrem esse in-
nascibilem, sit esse incapacem principii
quo fit. Item sumi debet priuatiuè quodam-
modo, vt sequenti disputatione sect. 2. dice-
tur: connotando scilicet personam diuinam
cui soli conuenit inter alias esse impro-
ductam & improductibilem. Sic autem sumpta
innascibilitas est proprietas patris, & notio
ipsius, quatenus per ipsam innotescit pater
vt distinctus ab aliis personis, quæ non existunt
sine productione. Item eadem notio significatur
nullam esse personam quæ sit prior patre,
prioritate originis, atque ita patrem esse
primum negatiuè. Paternitas verò significat
vltimè esse primum positiuè, & patrem
distinguit à filio, sicut filiatio distinguit
filium à patre. Vtraque etiam proprietas,
seu notio paternitatis & filiationis, distin-
guit patrem & filium à Spiritu sancto,
ratione fecunditatis spiratiuæ, quam fecunditatem
pater quæ pater tribuit filio, & filius vt
filius accipit à patre. Ipsa verò fecunditas
& spiratio actiua per se magis expressè
distinguit patrem & filium vt spirantes,
à Spiritu sancto. Qui vice versa distinguitur
ab illis expressè & formaliter spiratione
passiua, vt ratione propria. Denique per
has quinque notiones non solum innotescunt
tres personæ diuinæ vt distinctæ: verum etiam
innotescit esse tantum in diuinis tres personæ:
quatenus in illis notionibus representantur
omnes modi communicatio-

nis, & productionis ad intra, qui sunt tantum
fecunditas generandi & spirandi, per viam
intellectus & voluntatis. Cùm non possit
esse alia communicatio vitæ ad intra, nisi
per viam intellectus & voluntatis. Et ita
eundem gradum vitæ non possit esse nisi
vnica communicatio & productio perfectissi-
ma, absorbens quicquid est perfectionis
in illo gradu communicationis & produ-
ctionis.

Notandum autem, apud Theologos aliud
esse notiones: & aliud, actus notionales. Actus
enim notionales vocant vel productiones ipsas
dicendi seu generandi, & spirandi, per actum
intellectus & voluntatis diuinæ: vel actus
ipso essentialis, non vt essentialis & absolute
sumptos; sed prout identificatur relationibus
in ipsis proximè fundatis. Pro quo aduerte,
actus essentialis intelligendi & volendi
spectari posse dupliciter. Primò, absolute &
simpliciter. Secundò, vt specialiter identifica-
tos cum relationibus principij generandi, vel
spirandi, quæ in ipsis proximè & præcisè
fundantur. Ita vt formatur intellectio v. g.
non vt intellectio solum, sed vt fecunda, id est,
vt contracta & modificata per relationem
fecunditatis generandi, ipsique per se primò
& immediatè identificata. Nam intellectio
prius ratione tali relationi in se fundata
identificatur, quàm alia attributa essentialia:
quia intellectio fundat specialiter identitatem
aliorum cum illa. Idem que dico de volitione
prout contracta ad fecunditatem spirandi.
Idem etiam de intellectu & volitione prout
contractis ad origines passiuas filij &
Spiritus sancti. Quorum ille primò &
immediatè identificatur attributo intellectu
essentialis: hic attributo volitionis essentialis.
Tam si sumantur actus illi primo modo,
dicuntur essentialis. Si secundo, notionales,
id est, spectantes specialiter ad propriam
notionem, sine intentionem & rationem
obiectiuam singularum personarum. Vnde
intelligentia dicitur attributum notionale
patris, non simpliciter, sed vt contracta
ad fecunditatem generandi. Idem que est
de volitione vt contracta ad fecunditatem
spirandi respectu Patris & Filij: & de
intellectu, ac volitione, vt contractis ad
origines passiuas respectu Filij & Spiritus
sancti.

Aliud sunt
notiones,
& aliud
actus no-
tionales.

SECTIO II.

*Soluntur obiectiones contra doctrinam
propositam.*

Contra numerum quingrum notionum,
ad Thomam & ab aliis communiter tra-
ctum, obijciuntur duo argumentorum
genera: alterum minuens, alterum augens
prædictum numerum. Primi generis istud
est: Non plures esse debent notiones, quàm

fiunt proprietates constituentes & distinguentes personas: quia notiones non dicuntur nisi in ordine ad cognitionem personarum, prout in se constituuntur & distinguuntur. Atqui proprietates illae sunt tantum quatuor, paternitas, filiatio, & spiratio utraque. Ergo innascibilitas non est illis addenda: quia non est proprietas constituens personam. Item spiratio actiua est communis patri & filio. Ergo non est propria notio alius personae.

Cur ultra quatuor proprietates sit quinta notio innascibilitas?

Ad primum Respondeo, quatuor illas proprietates posse fundare plures, quam quatuor conceptus, positivos vel negativos. Dupliciter enim a nobis personae diuinae cognosci possunt. Positiue scilicet, & negatiue. Et quatenus persona patris sufficienter innotescat, positiue per paternitatem, & spirationem actiuam: negatiue tamen ut magis innotescat, intelligendum est quod improducta sit, atque incapax cuiuscunque realis productionis.

Ad secundum Respondeo, proprietate esse duplicem. Vna est pura & singularis, quae uni soli personae conuenit. Alia est non pura, quae non conuenit omnibus, licet conueniat pluribus. Et haec partim communis est, quatenus conuenit pluribus, partim non communis & propria: quia ut non conuenit omnibus, est propria eius cui conuenit, comparatione etiam cui non conuenit. Atque ita spiratio actiua quae non conuenit Spiritui sancto, distinguit principium eius ab ipso, estque propria Patris & Filij comparatione Spiritus sancti.

Secundi generis argumenta haec sunt. Primum si innascibilitas est notio patris: erit patri iure annumeranda sexta notio uni filio conueniens, scilicet inspirabilitas: & septima conueniens Spiritui sancto, videlicet ingenerabilitas. Item si spiratio actiua est notio altera, patri & filio communis: erit annumeranda illi opposita in Spiritu sancto, quae sit actiua inspirabilitas, vel repugnantia spirandi aut produciendi ad intra. Rursus filij proprium esse Verbum, & dixi, & esse imaginem, atque per haec innotescit. Ergo haec inter notiones numeranda sunt. Similiterque Spiritus sanctus habet propria quadam nomina, quae significare videntur proprias quadam rationes: cuiusmodi sunt nomina doni, amoris, & nexus Patris & Filij. Item origines, quae significantur ut actiones aut passionis, sunt rationes propriae: & Pater, Filij, & Spiritus sanctus non tantum innotescent proprie secundum esse relationum, sed etiam secundum esse substantiae, & secundum origines. Inter quae discrimen est, quia origines significantur ut actiones aut passionis: relationes vero significantur ut esse relationum, quarum nominibus ut relatiuis substantiae non exprimentur.

Plures notiones possunt

Ad haec omnia Respondeo primum, quaeunque fuerint enumerata contineri sufficienter in relationibus & proprietatibus:

Neque propterea multiplicandum esse numerum quinarium notionum personarum, quasi istae, & si quae aliae cogitari possunt, ad quinque illas nequeant reuocari. Quamuis simpliciter, & non reductiue tantum, totae sint notiones, quot sunt rationes propriae personarum, secundum quas abstracte in modum formae significantur, distinguuntur a nobis, & ut distinctae cognosci possunt. Illae tamen quinque vulgares non modo tales sunt, ut ad eas caeterae reuocari facile possint: sed etiam sufficienter ad habendam cognitionem personarum diuinarum satis distinctam, etiam non distinctissimam.

Secundum singillatim ad primum Respondeo, hoc ipso quod spiratio actiua tribuitur filio, negari spirationem passiuam eidem continere: cum inter utramque sit oppositio relatiua, & formalis incompossibilitas. Quare non est opus negatione spirationis passiuae ad cognoscendum Filium a Spiritu sancto distingui. Ad negationem spirationis passiuae, siue, huius fundamentum illius nomine negatiue significatum, non esse quid indiuiduum realiter: conuenit enim Patri, aequae ac Filio, ratione singularium proprietatum utriusque. Notio autem debet esse quid indiuiduum, ideoque ex D. Thom. qu. 32. artic. 3. ratio personae producta a Patre non est notio: quia non est quid re vnum, distinguens Filium & Spiritum sanctum a Patre. Multoque minus vna persona diuina inforsciscit ut distincta ab alia, per rationem personae abstractam & communem singulis vniuocae, ac realiter triplicem, ratione vero duntaxat vnam. Vnde nec illa inter notiones est numeranda. Idemque dico de aliis id genus rationibus abstractis & communibus.

Ad secundum Respondeo, ingenerabilitatem non esse aliquid vnum realiter in Trinitate. Sicut enim inspirabilitas conuenit Patri & Filio ratione singularium cuiusque proprietatum: sic ingenerabilitas Patri & Spiritui sancto conuenit similiter, & non fundatur in aliquo realiter vno: sicut Patris innascibilitas quae fundatur in ratione indiuidua paternitatis.

Instabis, quia sicut innascibilitas, prima notio Patris, id est, improductibilitas, sumitur priuatiue, considerando personam; & sic est Patris propria, non communis essentialis; & vnicum habet fundamentum, nempe paternitatem: sic ingenerabilitas, & inspirabilitas, sumi possunt priuatiue considerando personam productam. Quae ratione ingenerabilitas est propria Spiritus sancti, non communis Patri; & inspirabilitas est propria Filij.

Respondeo, verum id quidem esse. Sed cum de Filij ratione sit accipere a Patre secunditatem spirandi: satis hinc intelligitur ipsum esse inspirabilem passiuum: quippe oppositum relatiue personae spiratae, seu spirabili passiuum. Satis quoque intelligitur Spiritum sanctum esse ingenerabilem quippe oppositum relatiue personae genitae, seu ge-

nerabili, de cuius ratione est accipere naturam cum spirandi fecunditate.

Ad tertium Respondeo per spirationem passivam satis excludi spirationem activam à Spiritu sancto, cui res ipsa opponitur. Et infecunditatem Spiritus sancti satis innoscere per paternitatem & spirationem activam, quarum utraque repugnat Spiritui sancto. Quare non est opus pluribus notionibus, quam quinque vulgò traditis, quasi hæc quinque non sufficiant ad notificationem & distinctionem sufficientem personarum.

Ad quartum Respondeo, Verbum dici, idem esse re ipsa, ac filium generari: & in ratione filiationis contineri rationem imaginis, quæ filij propria est. Licet hæc duo conceptu differant: quia si per impossibile voluntas non esset fecunda, & tamen esset fecundus intellectus: esset productio Verbi & dictio, non tamen generatio: quia non esset communicatio naturæ cum fecunditate. Originis autem, & substantiæ, distinctæ conceptæ, sunt ipsæmet relationes activæ & passivæ. Confuse verò concepta origo, vel substantia, à pluribus abstracta, non est notio: quia non est forma individua & realiter unica. Addunt aliqui, originis ut talis excludi à definitione notionis hæc particula, *Notio est forma, aut quasi forma*, nempe in facto esse, aut in esse quasi perfecto: quales non sunt originis, ut sic, quæ significantur potius ut actiones aut passionis quædam, & quasi viæ ac tendentiæ ad terminum. Verum actiones aut passionis, seu producere aut produci, malè concipiuntur quasi viæ ad terminum, & ut medium quid inter producens & productum, aut quasi forma imperfecta. Nam producere nihil est aliud re & ratione, quam res ipsa quæ producit, vim suam exercens circa terminum. Illud autem non est forma quædam imperfecta. Produci quæque nihil est aliud, quam res ipsa vel existens vi principij, à quo producit. Item quicquid producit proximè & physicè, per se formaliter & immediatè producit, non autem mediante aliquo alio: sicut per se formaliter est aptum producere, & vis ipsa producendi. Neque enim aliud potest producere, & aliud produci. Quæ quid etiam producit, seipso formaliter & immediatè producit, id est, existit vi sui principij. Quare productio activæ, vel passivæ, malè concipitur ut vi intermedia inter producens & productum, principium & terminum, quippe quæ seipsa formaliter & immediatè producit, aut producitur. Denique nomina quæ personis divinis tribuuntur per appropriationem, ut Verbum filio, amor & donum Spiritui sancto, nihil significant nisi modum procedendi specialem per intellectum aut per voluntatem, qui relationibus ipsis & originibus satis significatur. Quare non est propterea multiplicandus numerus notionum, quasi hæc, & similia, quinque vulgatæ non comprehendantur. Sed neque debent vilo modo censerî esse diversæ notiones ea

quæ differunt tantum nomine rebus, & non viam conceptu obiectivo, saltem ratione alicuius connotati.

SECTIO III.

Quomodo notiones personarum divinarum nobis innoscant, aut possint innoscere?

Respondeo notiones personarum divinarum, in quibus consistit mysterium Trinitatis, fide nobis innoscere: neque posse ab vilo homine cognosci solo lumine naturali, sine ope revelationis, vel auxiliij divini specialis & supernaturalis. Hæc conclusio est D. Thom. quæst. 32. art. 1. & communis Theologorum, patetque ex dictis disput. 23. sect. 1. Adde in præfens non solum homines, sed neque angelos, aut vllas creaturas possibiles posse naturaliter assequi noticiam mysterij Trinitatis, ne probabilem quidem. Ratio est quia mysterium Trinitatis, quatenus non fit contra rationem naturalem, sed supra: adeò tamen illam excedit, ut nullum in rebus naturalibus vestigium, nullum indicium sit, ex quo, semoto lumine revelationis, possit vel probabiliter conjici. Semoto, inquam, lumine revelationis: nam eo posito non nego posse probabilem eius assensum elici, adhibitis quibusdam exemplis rerum naturalium: cuiusmodi sunt illa, quæ loco citato retulimus ex Ricardo Victorino, & aliis; & quæ ad emolliendam huius mysterij difficultatem à Sanctis Patribus afferri solent exempla fontis, rivi, & stagni, ex eadem aqua: solis, & lucis, ac caloris, ex eodem sole: iridis, & coloris triplicis in eo apparentis ob variam lucis refractionem: intellectus, memoria, & voluntatis, in eadem anima: nec non productionis verbi ab eadem intelligente, & amoris ab eadem amante: quòd denique prima & nobilitas in substantia, quæ dat plurimis aliis virtutes generandi sibi simile, non debet eâ carere, sicut illud Isa. 66. v. 9. *Nunquid ego qui alios parere facio, ipse non pariam, dicit Dominus? Si ego qui generationem cateris tribuo, sterilis ero, ait Dominus Deus Israel?*

Aliunde verò tanta est difficultas in agnoscendo quòd eadem essentia simplissima & indivisibilis identificetur tribus realiter distinctis inter se, & nihilominus in distinctis ab illa unica essentia: ut omnis intellectus, creabilis, aut iam creatus, solis tribus naturalibus vel sit iudicaturus id esse impossibile, vel iudicium suspensurus, si occurrat illi cogitatio talis identitatis & distinctionis in Deo.

Confirmatur ex Scripturâ, quæ generaliter & absolute affirmat, non posse cognosci Trinitate nisi per revelationem. *Matt. 11. Nemo novit filium nisi pater, neque Patrem qui novit nisi Filius, & cui voluerit Filius revelare.*

Originis non sunt concipiendæ ut viæ ad terminum.

Mysterium Trinitatis ne probabiliter quidem cognosci potest sine revelatione.

NO

16

Et cap. 16. *Cave & sanguis non revelavit tibi, sed pater meus qui in caelis est.* Vbi nota revelationem huius mysterij in Deum ipsum refulgenti, ita ut sine illo, liberaque ipsius revelatione gratia, nullus eius notitiam assequi possit. Hoc enim significant verba illa, *Nemo novit, &c.* id est, neque actum cognoscendi habet, neque potentiam sufficientem ad cognoscendum. Non debent autem haec verba, de se universalissima, restringi ad creaturas iam existentes. Alioquin pari licentia diceret aliquis debere restringi ad homines, & non comprehendere angelos.

17. Confirmatur secundò ex Patribus, qui ex locis Scripturae citatis arguunt neque homines, neque angelos, posse (naturaliter scilicet) cognoscere mysterium generationis Verbi divini, iuxta illud Isa. 53. *Generationem eius quis enarrabit?* Ita Irenaeus lib. 2. cap. 48. Hilarius lib. 2. de Trinit. longe post init. & lib. 3. post medium, Ambrosius lib. 1. de fide ad Gratian. cap. 5. ante med. Et Basil. epist. 43. vbi ait nullam mentem posse apprehendere, viribus scilicet naturalibus, veritatem & discretiorem personarum divinarum.

18. Ex quibus collige falli Scotum in 2. dist. 2. quaest. 9. & in 4. dist. 49. qu. 11. aientem posse angelum cognoscere evidenter mysterium Trinitatis per actum naturalem, si Deus ei det speciem illius naturalem, & proportionatam naturae virtuti angeli. Addit tamen hanc speciem esse supra naturam aliquo modo, quatenus scilicet non convenit angelo necessarium, neque illam sumit ab obiecto; sed Deus liberè illam donat si vult, supra naturam debitum. Quod fortasse addit Scotus ut non omnino videatur contradicere Scripturae & Patrum testimoniis, affirmantibus non posse cognoscere hoc mysterium sine Dei revelatione, quorum aliqua supra recitamus, nisi verò plura referuntur à Dacò Ruis disp. 1. sect. 3.

19. Sed non continet quod vult. Nam infusio speciei naturalis, & proportionatae naturali aeternitati angeli, non est revelatio proprie loquendo: notitiaque habita per talem speciem, non est notitia habita per revelationem, distincta ab illa quae dicitur haberi solo lumine naturae, & nimirum cum auxiliis naturalibus. Alioquin angeli novissent per revelationem ea omnia, quae novērunt in initio creationis per species naturales congenitas, à Deo sibi infusas. Nec obest quòd illam speciem Trinitatis non potest angelus sumere ab obiecto. Nam neque potuit sumere ab obiecto speciem possibilem a futurum, quae novit ab initio. Si autem species eadem est proportionata naturae aeternitati angeli, non est illi minus debita naturaliter, quam species aliae, quas Deus illi infudit ab initio. Licet Deus non necessarium sed liberè, ac sine debito, has praeter alias infuderit; & circa haec obiecta, potius quam

circa illa, puta, circa haec possibilem praeter alia. Aliam addunt rationem contra Scotum Suarez lib. 1. de Trinit. cap. 11. §. 16. Vasque disp. 134. cap. 2. & alij plerique: quia scilicet non potest haberi evidens notitia mysterij Trinitatis quoad an est, aut quoad quid est, nisi sit intuitiva. At angeli non possunt habere naturaliter notitiam intuitivam Trinitatis: ergo, &c. Sed huius argumenti maiorem veram esse non puto. Si enim Deus alicui revelaret evidenter se esse trinum; & ille lumine naturali; vel per evidenter revelationem nosset evidenter Deum esse veracem: ille haberet notitiam evidentem Trinitatis quoad an est. Sic enim posset ratiocinari: Quicquid Deus revelat est verum: sed Deus revelat se esse trinum: ergo verum est Deum esse trinum. Cuius syllogismi, cum maior & minor sint evidentes, conclusio ex illis bene deducta evidens est. Item si quis videret in transitu mysterium Trinitatis, ut de Moysè & Paulo nonnulli affirmant; ille, ex tali visione retineret speciem, cuius ope recordari posset obiecti aeterni à se visi, & cognoscere illud quidem, etiam quoad quid est. Sicut nos recordamur quidditati obiectorum, antè clarè & intuitivè perceptorum. Haec autem recordatio non esset notitia intuitiva ipsius Trinitatis: qui non esset immediata perceptio mysterij illius in seipso, secundum suam actualem existentiam obversante & terminante cognitionem, ad eum modum quo lumen & color secundum suam actualem existentiam terminant visionem ocularem, & ab ipsa immediatè percipiuntur ut coram obversante per seipsas. Idemque dico de eo qui supernaturaliter videret actum quo aliquis Beatus videt mysterium Trinitatis: aut speciem impressam representantem virtualiter & intentionaliter mysterium Trinitatis. Visio enim huius speciei impressae, aut visionis beatificae alicuius Beati, esset quidem clara & quidditatiua cognitio mysterij Trinitatis. Et tamen non esset visio eiusdem mysterij, sed abstractiva eius cognitio per media quidditatiua illud representantia, id est, sicuti est, germanè ac proprie, non autem analogicè per speciem alienam, id est, per similitudinem & proportionem cum rebus alijs, ad eum modum quo naturaliter Deum & alias res immateriales & inseparabiles in hac vita cognoscimus. Omitto aliud quorundam argumentum, sumptum ex unione hypostatica alicuius naturae creatae cum tribus personis divinis. Quia sentio unionem non esse aliud quam extrema immediatè cohaerentia ad invicem per simplicem usum suae unibilitatis, ab ipsis indistinctum à parte rei, ac ne quidem mutuo praecipuum: adeoque non posse videri, quin videantur ipsa extrema.

Dices cum Vasque disp. 135. cap. 3. nu. 6. notitiam per evidentem revelationem esse

Trinitas
ex actu
cognitionem
naturalem
Angelorum.

per principia extrinseca rei : ideoque non potest euidenter ostendere nostro intellectui connexionem prædicati cum subiecto in se. Hæc enim est euidentiâ intrinseca rei, quæ per extrinseca principia non potest haberi.

Notitia per euidentiâ reuelationem Dei, est euidens.

Respondeo non posse quidem euidenter ostendere illam connexionem immediatè in seipsa; sed euidenter illam ostendere per aliquod illius indicium euidens & infallibile. Ad notitiam autem euidentiâ connexionis prædicati cum subiecto, sufficit illam haberi per aliquod medium euidentiâ & infallibilitè cum illa connexum, quamuis medium illud sit extrinsecum. Nam ex Aristotele 1. Poster. & ex consensu omnium Philosophorum, demonstratio à posteriori, causæ per effectum, est vera demonstratio, paritè scientiam, id est, notitiam euidentiâ conclusionis; quamuis effectus sit medium extrinsecum respectu causæ. Neque obest, quod aliqui dicunt, differentiam esse, quia illi effectus sunt naturalitè connexi cum causis: secus autem veracitas & reuelatio diuina cum rebus reuelatis. Nam euidentiâ conclusionis non fundatur in eo quod effectus sit naturalitè connexus causæ, id est, naturalitè ab illa oriatur: sed in eo quod tanta est connexio inter præmissas & conclusionem, vt euidentiâ impossibile sit præmissas esse veras, & conclusionem esse falsam. Vnde fit, vt habita notitia euidentiâ præmissarum & bonæ illationis, habeatur euidens notitia veritatis conclusionis. At qui non minor est connexio veritatis præmissarum cum veritate conclusionis in discursu illo: Quicquid Deus reuelauit, verum est & c. quam in isto: Omne admiratiuum est rationale. Sed omnis homo est admiratiuus. Ergo est rationalis. Est quidem Deo liberum reuelare, vel non reuelare. Sed tamen posita reuelatione, non minor est connexio reuelationis diuinæ cum veritate rei reuelatæ: quam sit vllius effectus naturalis cum sua causa. Id est, non minùs est impossibile non esse verum id quod Deus reuelauit, posita reuelatione: quam talem effectum non esse à tali causa. Quare reuelatio est indicium æquè infallibile veritatis rei reuelatæ; atque effectus vllius est indicium veritatis suæ causæ.

22.

Objicies secundò cum Cuniga disq. 7. dub. 2. Omnis notitia quidditatiua & propria Dei, attingit illum sicuti est, & prout distinguitur à creatura. Deus autem eo distinguitur à creatura, quod sit ens necessarium, creatura verò, contingens. Ergo attingit illum vt ens necessarium, id est, vt necessariò existentem: adeoque vt actu existentem. Ac proinde nulla Dei notitia quidditatiua potest esse abstractiua, sed omnis est intuitiua. Confirmatur, quia essentia est de quidditate & essentia Dei. Ergo notitia Dei quidditatiua attingit illius existentiam. Ergo verifatur circa Deum vt existentem. Ergo est intuitiua.

23.

Respondeo, ad cognitionem Dei intuitiuam non sufficere illum cognosci sicuti est in se, conceptu humano & quidditatiuo, vel vt ens necessarium, id est, necessariò existens actu: sed oportere vt notitia illa terminetur immediatè ad Deum vt per se presentem, coramque obuersantem intellectu, ac sua reali & actuali presentia sistentem eius aspectum: simili modo, quo objecta visibilia, vt per se presentia coramque obuersantia, sistent visionem ocularem immediatè terminatam ad ipsa vt actu existentia, & secundum suam actualem existentiam immediatè percepta. At hoc non habere notitia Dei, vel mysterij Trinitatis, cogniti tantè mediatè in visione alicuius Beati, aut in specie impressa, vel habitu per recordationem ex visione transeunte, propter speciem extrinsecam visionem relictam, quæ saltem supernaturalitè posset relinqui in mente videntis, & in vsum postea reduci ad recordandum objecti antea visi: sicut nos hyemè recordamur rosarum, veris tempore perceptarum intuitiue & experimentalitè.

24.

Ad confirmationem, dico similiter notitiam quidditatiuam, de qua loquimur, attingere quidem Dei existentiam: sed non attingere experimentalitè, vt in seipsa immediatè perceptam, ad eum modum, quo vultus corporeus attingit visibilia. Et visione autem corporea sumptum est nomen notitiæ intuitiue intellectuales: de qua similiter vt de corporea philosophandum est, quoad modum tendendi in obiectum.

Potest dari cognitio Dei quidditatiua, quæ non sit intuitiua.

DISPUTATIO
VIGESIMA OCTAVA

De personis diuinis in particulari. Et
primò de persona Patris.

Sectio I. *Verum paternitas sit prima proprietas Patris, & conueniat illi conueniat?*

Tonus I.

AA3